

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

Caput 1. de his, quæ universim ad Elocutionem spectant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

LIBER III.

De tertia parte Eloquentiæ seu
de Elocutione.

CAPUT I.

De his, quæ universim ad Elocutionem spectant.

I. Uid est Elocutio? Resp. Est illa Elocutio quid. pars Eloquentiæ, quæ res inventas, & dispositas, idoneis verbis, & sententiis exornat. Servit hæc pars ad delectationem, & ab hac propriè Orator eloquens vocatur. In hac igitur magna cura, longa exercitatio, & studiosa imitatio meliorum Auctorum ponenda est. Debet nihilominus sermo ita esse natus, ut videatur non ab arte fuisse profectus, & cuius imitabilis; in Oratore insuper sacro nescio quali religionis & pietatis modo conditus, quem facilius est sentire, quàm definire, ut ipsius dicendi methodus plurimùm à profanis orationibus discrepet.

II. In quo consistit hic ornatus? Resp. Ornatus. Suppositâ linguæ, in qua dicendum est, perfectâ notitiâ, ornatus sermonis pendet,
I. Ab

1. Ab ipsis verbis simplicibus, secundum se spectatis. 2. A Stylo. 3. A Periodis, Membris, Incisis, & eorum Numero oratorio. 4. A Translatione vocum. 5. Ab earundem figurata compositione, seu conjunctione. De singulis postea ordine agetur, postquam pauca de ipsis verbis seu dictione annotata fuerint.

Delectus
verborum.

III. Quis delectus in verbis habendus? Resp. 1. Si latinè dicatur, curandum, ut non tantum verba sint verè latina, i. e. non barbara, sed ipsa quoq; dictione: aliud enim est *Latina* dicere, aliud *Latinè*. Illud est, si nullum infit dictioni verbum barbarum; hoc verò, si etiam proprietatem latini sermonis habeat. Ridiculi sunt, qui putant, se tunc perfectè Ciceronem loqui, si nullum verbum afferant, quod Nizolii Onomasticon non contineat. Discitur hæc proprietas latini sermonis ex lectione Veterum classicorum, quibus lingua latina erat propria. Quamvis etiam Recentiores sint, qui bene scribant. Hujus linguæ gustum aliquem dare possunt P. Pomey Flos latinitalis, P. Tursellini Particulæ, P. Pontani Progymnasmata, P. Niefs, Vossius, Manutius, & alii. 2. Idem judicium esto de quovis alio idiomate, in quo non vulgi sermonem, sed cultiorum loquendi normam sequi oportet. Erubescat sacer Orator coram rusticis in oratione rusticum agere. 3. Clarif-

Chrissimè loquatur , utendo verbis usitatis, sensu perspicuo ac pleno. Caveat itaque quorundam ineptiam , qui , ut dictionem, juxta suam opinionem , elevent , ita ridiculè in grallis incedunt , ut nullum verbum ordinarium sit ipsis satis idoneum. Hi fortassis seipso intelligunt ; ab aliis profectò non intelliguntur. 4. Utatur verbis propriis , quæ rem bene exprimunt , & quæ putat , ab omnibus intelligenda. Puerile est laudem reconditæ scientiæ quærere ex peregrinis vocabulis , aut arti alicui propriis. 5. Servetur claritatis causâ ordo Grammaticæ , nisi Numerus aliud postulet. Vitentur trajectiones , longiores interjectiones , concursus multorum adverbiorum ; itémq; ut numero serviatur , inutilis inculcatio verborum, ad rem non pertinentium. 6. Abstineat à vocibus in quacunq; lingua obsoletis , qualia in latina sunt : *Olli, Quianam, siem* &c. Pari quoq; cura à novis ac barbaris , ut in latina : *Modernus, Possibilis, Quum* &c. quæ P. Niefs , & Onomasticon Nizolii in fine melioribus substitutis expungunt. Præterea à Poëticis , ut *Fare, Soboles* , &c. Quodsi tamen ejusmodi verbum rem melius exprimeret , aut aliud , illi linguæ proprium, non occurreret , venia quasi petatur illo utendi, consuetis illis formulis : *Vt vocant; Liceat uti hac voce, ad rem explicandam* , &c. Multa tamen sunt , veteribus latinis incognita , qui-

qui-

quibus hodie Christianorum usus jus in latino sermone consistendi tribuit, Ut: *Sacramentum*, *Pœnitentia*, *Eucharistia*, *Incarnatio*, &c. Horum aliqua latinis quidem jam fuerunt olim usitata, sed non in eo sensu, quem inter nos habent. 7. Quæ sint verba grandiora, consonantiora, &c. repete ex dictis L. I. c. 13. n. 2. Circa verba consonantiora longam disputationem instituit Emman. Thesaurus in *Idea argutæ dictionis* c. 4. ubi ait, illa verba meliùs sonare, quæ constant pluribus vocalibus gratiùs sonantibus, quales sunt A. O. E. & pluribus consonantibus sonoris, quales ait esse P. L. T. B. F. M. N. V. Z. G. contrà duriores vocat J. U. C. S. Q. R. X. H. Quæ & plura alia apud eundem videre licet, cui lubet. Hac in re ut cura aliqua probatur, ita superstitio rideatur; ego post diligentem lectionem aurium iudicio plus tribuerem.

 CAPUT II.

De Stylo oratorio.

Stylus.

1. **Q**uid est Stylus? Resp. Est certus character dicendi, quo quisq; utitur ad se explicandum. Idcirco tot Styli diversi reperiuntur, quot sunt, qui dicunt aut scribunt. Nascitur autem hæc diversitas partim ex discrepantia ingeniorum, partim

EX